

כלכלה

ואשק

ביטוח הבקר בישראל

ברוב המקרים חיסול בהמות וקבלת תמורה ישיי-
רה מהשוק, לרוב לא פחות מהסכום הצפוי מה-
ביטוח;

ג) הפרה הבודדת במשק (בקיבוץ או מושב
בעלי רפת גדולה), טובה ככל שתהיה, ערכה
ירד, יחסית, בגלל גודל העדר-מחד, והתחלופה
האפשרית הקיימת ממילא, מאידך;

ד) גובה דמי הביטוח, במושבים גדולים וותי-
קים, בהם נהוג ביטוח פנימי, דמי הביטוח נמו-
כים בהרבה מאשר ב„החקלאית“. יש להניח, שגם
בקיבוצים, שלא מתנהל אצלם חשבון „ביטוח
פנימי“, ההפסדים הכרוכים במוות או חיסול בה-
מה נמוכים בהרבה מדמי הביטוח, שהיו צריכים
לשלם, אילו ביטחו בקרם;

ה) גובהם האחיד של דמי הביטוח גם הוא
גורם מרתיע. משק, אשר — תודות להתמחות
ומסירות — מגיע לבריאות טובה ונזקים קטנים,
חייב לפי השיטה הקיימת לשלם נזקים שנגרמים
במשק אחר, לעתים בגלל חוסר יידע ואף התרש-
לות.

סיבות אלו ואחרות הביאו את הביטוח למצבו
כיום, שדווקא המשקים הגדולים, החזקים והמק-
צועיים פרשו ממנו. מובן, שכאשר אלה פור-
שים נותרים היותר חלשים, שאצלם הנזקים —
בדרך כלל — גדולים יותר, ואלה מכריחים
להעלות את דמי הביטוח. כתוצאה מהעלאה
שוב פורשים אחדים וחוזר חלילה. לפי ההתפת-
חות בשנים האחרונות — סביר להניח, שלא

ביטוח הבקר ב„החקלאית“ קיים מזה עשרות
בשנים. למעשה, ללא שינויים עקרוניים, אלא רק
התאמת מחירים ופרמיות. זהו ביטוח הדדי, בהיקף
ארצי, לא למטרת רווחים. הביטוח נוסד כדי לתת
תשובה לתנאים ששררו באותה עת: עדרים קט-
נים, מפוזרים, מצב ווטרינרי כללי ירוד, חוסר
מוחלט של הון עצמי בהתישבות, ועוד. במרוצת
השנים השתנו התנאים באופן יסודי ביותר, בי-
ניהם:

א) גודל העדרים במושב ובקיבוץ כאחד;

ב) התמחות העוסקים בענף;

ג) שירותים ווטרינריים מסודרים;

ד) מחירי בשר גבוהים, יחסית;

ה) התבססות המשקים מבחינה כלכלית וצ-
בירת הון עצמי.

אפשרות הביטוח ידועה לכל מגדל ודרך זו
פתוחה לפניו, אבל העובדות הן, שרק קצת למע-
לה משליש הבקר מבוטח וכי-שני שלישים מעדי-
פים שלא לבטחו. תהליך זה של פרישה מביטוח
נמשך ומוסיף. עובדה זו מלמדת, שהביטוח במת-
כונתו כיום אינו נראה לרוב מגדלי הבקר. אשת-
דל למנות את הסיבות (או לפחות בחלקן) המ-
ביאות למצב זה.

א) הביטוח הנקרא „מלא“ אינו מכסה נז-
קים גדולים אפשריים, כתוצאה ממגיפות (לדוג-
מה פר”ט);

ב) מחירי הבשר הגבוהים, יחסית, מאפשרים

התנאים הבסיסיים להקמת קרן כזו קיימים, כולל רישום אינוונטר מדויק למדי ברוב היישובים. אין גם צורך להקים מגננון גדול, מסובך ויקר לניהול קרן כזו. ניתן להשתמש בגופים קיימים („החקלאית“ לדוגמה), ניתן לקיים ועדות הערכה איזוריות, דוגמת הקיימות כיום במקרים של חיסול בקר לפי הוראת השירותים הוותיקים. אינני מתכוון להציג כאן תכנית מפורטת של מבנה הקרן, איזה סוגי נזקים היא צריכה לבטח, וכו'. זה תפקידה של ועדה אשר תצטרך לבחון ולהגיש הצעותיה. אך בקווים כלליים נראה לי, שהקרן צריכה לענות על נזקים אפשריים ממגופות, מחלות מידבקות, מחלות הנושאות בחובן סכנה לאדם מאכילת בשר הבקר הנגוע, בקר שחוסל ללא תמורה — לפי הוראות רופא ווטרינרי, מקרים של החרמת בשר, ועוד. הפרמיה שתידרש, בהנחה שגם הממשלה תהיה מוכנה להשתתף (לפי הבסיס של הקרן לנזקי טבע), יכולה להיות נמוכה, יחסית. אם להעריך את הבקר ב-200 מיליון ל"י (הערכה זהירה ביותר), והפרמיה שתיגבה תהיה בגובה של 0.5% (או 10 ל"י לפרה שערכה מוערך ב-2000 ל"י), ובהנחה שהממשלה מצידה תשקול סכום שווה, נגיע לגבייה של 2 מיליון ל"י לשנה, סכום נכבד למדי, שבאפשרותו — לדעתי — לענות על הבעיות השוטפות, ואף להותיר רובריה מסוימת, מצטברת למקרי חרום. אינני חושב שיש להרחיב את הביטוח בשלב ראשון ולכלול בו גם מחלות, שנוקן הכלכלי הוא גדול, ושהן ברובן תוצאה של מימשק כושל, כי העיקרון צריך להיות מתן חיסוי לנזקים הנגרמים, ועלולים להיגרם ע"י „כוח עליון“, ולא כתוצאה ממחדלים של מגדלי הבקר.

אורי יטבת

גותרו לביטוח בצורתו הקיימת שנים רבות. אמנם, קיימים גם יישובים אשר עליהם חובה לבטח בקרם, כמו יישובים בטיפול הסוכנות („פרות תקציביות“) ועוד, אך גם אלה יוצאים ל„עצמאות“ אי פעם. בכל אופן לא ניתן יהיה, לדעתי, במסגרת „החקלאית“ לקיים שירות ביטוח למספר כה קטן של צרכני השירות, מבלי שההוצאות הכרוכות בכך יהפכוהו לבלתי אפשרי.

להשלמת תיאור המצב במלואו כדאי להוסיף, שקיים גם „כעין ביטוח“ ממשלתי. במסגרת החוקים לפיקוח על מחלות מידבקות ומניעתן, רשאי רופא ווטרינרי ממשלתי להורות על שהיטה או חיסול בהמה תמורת תשלום פיצויים. סכום הפיצויים, ברוב המקרים, נמוך למדי וגם סה"כ המקרים בשנה במסגרת זו אינם רבים, יחסית.

מהאמור לעיל מסתבר, שהביטוח בצורתו כיום אינו עונה על הצרכים. לי נראה, שהצורך בביטוח קיים ביסודו. מטרידה גם העובדה, שלמעשה הבקר כולו, שערכו מאות מיליוני לירות, אינו מובטח בפני נזקים טוטליים, כגון: — מגיפות, אמנם, כאשר פורצת מגיפה כלשהי, נחלצת הממשלה לעזרת החקלאים במענקים ובהלוואות, שתכליתם לעזור לשיקום המשק.

אך כמי שעסק ב„פרשות“ אלה בשנים האחרונות, יכול אני להעיד עד כמה פיצוי זה רחוק מן הנזק הריאלי, ועד כמה מאחרת עזרה זו להגיע.

בשנים האחרונות הוקמה ופועלת „קרן לנזקי טבע בחקלאות“, אשר מקיפה כיום מספר ניכר של ענפים. ההצטרפות לקרן היא רשות. נראה לי, שהגיעה השעה שגם מגדלי הבקר יעשו צעדים מעשיים להקמה, או השתלבות בקרן נזקי טבע.

לקט

17.7 ק"ג מרגרינה במוצק לראש, פי שש מחמ"א. בדרך כלל, פוחתת ומוסיפה בהולנד — זה כבר שנים — התצרוכת הכללית של שומני-מאכל

Der Tierzuechter, Nov. 71

מאוגוסט-ספטמבר, 1971 The Farmer Digest

4/5 מכלל כמות החמאה המיוצרת בהולנד מייצאים. ב-1970 היתה התצרוכת הממוצעת בחמ"א לראש בהולנד 2.8 ק"ג, והתצרוכת הכללית של כל האוכלוסיה כ-35,000 טונה. זוהי חמישית הכמות מכלל הייצור, 142,000 טונה חמאה ייצ-או. לעומת החמאה צרכו האזרחים ההולנדיים